FLYGSKRIFTEN

Andra

LYKTAN.

Tre stora ord, min son, vår samhällslära pryda:
Upplysning, Frihet, Menskorätt.
Om himlen unnar dig förstå hvad de betyda,
Förklara dem, en dag, för menskors usla ätt!
LEOPOLD.

Pris: 25 öre.

OCRef, Småtr. Ex A

–25–

Till svenska tidningspressen.

Ärade kolleger! Här framträder en nykomling, för att vid lämpliga tillfällen taga plats bland eder. Han är visserligen ett barn, men ett barn af tidens anda. En och annan Knak skall säkerligen säga att han är ett djefvulens barn. Stöden honom, j grånade veteraner i publicitetens tjenst; ty ännu har han svårt att stå för sig sjelf. Pilten kan åtminstone få göra tjenst, som trumslagare; ty hvad många af er måste hålla inne med, skall han trumma ut med friskt mod, och under det ni med fälld bajonett afvakta striden, skall han slå signal till densamma!

Han anhåller om ert förord, och är tacksam om något af hans innehåll kan lämpa sig för edra spalter.

Andra

LYKTAN.

Monarki eller Republik?

Denna fråga tillhör icke längre filosofen eller framtidsmannen uteslutande att afhandla. Det tillhör vår tid att *praktiskt* afgöra hvilkendera af dessa styrelseformer bäst lämpar sig för menskligetens nuvarande stadium af civilisation. Denna fråga har, liksom många andra, *varit* en framtidsfråga, hvarunder dess förfäktare naturligtvis blifvit ansedda såsom fantaster eller samhällsvådliga menniskor. Den har, liksom hvarje annan god sak, haft många martyrer, och det är med deras blod såsom handpenning, som nutiden köper sig frihet. Den tid har nu kommit att äfven praktiskt folk börjar inse det republikanska statsskickets fördelar.

Från denna praktiska synpunkt ämna vi också se saken. Här är icke fråga om tomma fraser; det gäller att till granskning upptaga frågan om hvilken styrelseform är bäst: den monarkiska eller republikanska.

Att vi här ej komma att tala om den absoluta monarkiska regeringsformen, faller af sig sjelft; ty den är af för gammalt datum. Det är således den konstitutionella monarkien, hvil-

ken vi här komma att uppställa till jemförelse med republiken.

Mot denna sednare invänder man, bland mycket annat, att samhällets trygghet fordrar det statens chef är beklädd med den konungsliga titeln samt dertill hörande makt och glans.

Vi svara härpå, att Amerika och Schweitz redan visat prof på att samhället kan bestå utan royautens imposanta emblemer, och vi tillägga ett faktum, som icke kan bortresoneras, nemligen att förenta staternas president, ehuru chef för en folkmängd af cirka fyratio millioner, är aflönad med icke fullt ett hundratusen riksdaler och presidenten i Schweitz med tjugofem tusen riksdaler. Likväl begära dessa hvarken nålpenningar eller hemgift åt sina döttrar, ej heller till begrafningskostnader; nej, icke ens till stall, fatbur, servis, eller möblering. Sådant skulle man i Amerika eller Schweitz anse för höjden af oförskämdhet.

Således kunde vi i vårt fattiga land under likartade förhållanden inbespara minst en million tvåhundra tusen riksdaler årligen.

Men det är icke nog med denna ekonomiska sida af saken; ty det väsendtligaste är, att konungamakten, till följe af gamla traditioner, skapar, eller rättare sagt uppsökes och omgifves af en mängd lycksökare, hvilka, med tillbakasättande af förtjenstfulla män, svärma omkring hvarje ledig syssla, såsom flugan kring en sockerbit. Det ligger naturligtvis i dessa många lycksökares intresse att arbeta för bibehållandet af alla embeten och tjenster, huru obehöfliga de än må vara; hvarjemte

de af samma orsak motverka hvarje fråga om minskning i lönerna.

Det ligger således äfven i samma lycksökares intresse att motverka alla folkets sträfvanden till förminskning af statsutgifterna och åstadkommandet af en verklig sjelfstyrelse, hvilken är den enda garantien för en sann och ordnad frihet.

Militär-, embetsmanna- och prestväldet, äro alla genom sina intressen förenade med konungamakten; ty med konungamaktens fall skola dessa välden knäckas; dels emedan de sedan blifva obehöfliga, dels ock derföre att jemnlikhet är en af republikens grundideér.

De nyssnämnda trenne väldena alliera dessutom med sig den återstod af bördsfördomar och privilegier, som ännu tillhör vårt adelsstånd, äfvensom det mäktiga penningeväldet, som är förtjust af att knyta familjeförbindelser med bördens och embetenas innehafvare.

Det ligger således i sakens natur, icke i en konungs särskilda personliga egenskaper, mer än till en ringa del, att konungamakten icke är förenlig med den grad af frihet, som nationerna i vår tid fordra och ännu mer ega rättighet att fordra.

Folket begär i första rummet en väl ordnad skolundervisning, samt religionsfrihet; ty det vill lära sig att tänka, och hafva frihet att tänka. Detta motverkas naturligtvis af prestkasten, som i en stigande upplysning och friheten att dyrka allmakten på det sätt ens samvete finner lämpligast, ser sitt anseende och sitt inflytande försvinna. Detta framåtskridande motverkas äfven

af bördens, penningens och byråkratiens representanter; emedan de inse, att upplysningen och samvetsfriheten ovilkorligen betinga frihet i politiskt och socialt hänseende. De inse att den tid randas, då hvarje medborgare vill göra sin rätt gällande i kommunens och landets angelägenheter, genom att ega en röst vid tillsättandet af de ombud, som skola bevaka folkets rätt. Med andra ord: folket vill tala genom sina ombud; det vill genom dem hafva ett berättigadt inflytande på kommunens och rikets hushållning; det vill stifta lagar, som äro humana och lika gällande för alla; det vill göra dess vidt omordade beskattningsrätt till en sanning och det vill kontrollera sina embetsmän.

Folket vill icke längre att ett fåtal dem påtrugade förmyndare skola handla med den makt och myndighet, som ensamt tillhör folket.

Ligger det då någon fara häruti, eller hvarför skrämmer man de stilla i landena med att utmåla det republikanska statsskicket, såsom liktydigt med anarki (upplösning af samhällsbandena) mångvälde, eller såsom ett den rusiga pöbelns herravälde?

Man gör detta någongång af okunnighet; men i de flesta fall för att bedraga.

Vi kunna emellertid försäkra, att det republikanska systemet alldeles icke innebär några sådana faror. Republiken är icke något annat än den konstitutionella monarkiens utdragande till sina följdriktiga konseqvenser, der statschefen blifvit afklädd den personliga glans och makt, som utgör en öfverlefva från den tid, då under-

såtarne ansågos såsom regentens egendom, hvarmed han efter godtycke kunde förfoga; en sådan åsigt skulle vara en skamfläck för vår tid.

Den upplösning af samhällsbandena, som man lögnaktigt sammankopplar med begreppet republik. finnes icke i verkligheten; ty säkert är att ett folk kan icke numera styras utan efter vissa bestämda lagar. Det tillhör folket att sjelft stifta dessa lagar, och man kan derefter icke säga att det är den eller den personen, som styr. Det är lagen. som styr; och då lagen är ett uttryck af folkets vilja, af dess sedliga utveckling och dess materiella behof, så är det också folket, hvilket stiftat lagen, som styr sig sjelft. Derigenom uppkommer således ordning, icke laglöshet. Sådan kan endast ifrågakomma der enskilda individers godtycke gälla mer än lag. Men då republiken just söker att sätta en bom för godtycket, så följer deraf att den är ett sannare uttryck af laglig ordning än monarkien.

Om någon, allt detta oaktadt, skulle frukta för pöbelväldet, så torde det vara tillräckligt erinra. att flertalet af samhällsindivider hafva något att bevara, samt önska att i lugn arbeta och njuta frukterna af sin verksamhet; och just detta utgör en borgen för att lugnet och ordningen upprätthålles.

Man skall då icke längre ropa på att blifva väl styrd, utan man skall i stället, då man känner sig utgöra en del af samhället, bemöda sig verka derhän att man styr väl; ty det blir de arbetande, de rättänkande, de sansade och bofasta medborgarne, som gifva samhället lagar. Dräg-

gen bildar, Gud vare lofvad, icke pluraliteten inom något samhälle, icke ens der monarkismen verkat som mest förfäande; ty allmakten har visligen fogat det så, att det goda behåller öfverhanden.

Det vore också i sanning löjligt, om en medborgare skulle bära en sådan fruktan för sig sjelf och en så ringa tillit till sin förmåga, att han skulle behöfva öfverlemna åt andra att styra sig; hvilket i så fall blefve detsamma, som att låta förtrycka sig.

Genom en mera detaljerad afhandling i detta ämne skulle visserligen republikens fördelar framför monarkien kunna ännu mera ådagaläggas; men bristen på utrymme nödgar oss att stanna vid det redan sagda.

Vi åtnöja oss med att önska det republikanska styrelseskicket all möjlig framgång, och vi äro fullt förvissade om att det skall segra; ty vi tro på rättvisans och sanningens samt, i sammanhang dermed, den menskliga frihetens seger öfver godtycket, våldet och förtrycket.

Beträffande medlet för att ernå detta resultat, så kunna vi, som i det längsta vilja tro alla om godt, icke undgå att taga för gifvet det regenterna, tack vare civilisationens framsteg, skola småningom uppoffra sina egna fördelar för nationernas.

Frågan kan således afgöras genom en kompromiss, och vi hafva för vår del för mycket aktning för lagen, och för mycken ömhet för menniskolif, för att tillstyrka någon annan öfvergång, än den lugna och fredliga samhällsutvecklingens.

Revolutionen genomgick år 1789 sitt blod-

dop; den kan numera verka på öfvertygelsen väg; men dertill fordras sjelfständiga medborgare och ett ihärdigt arbete! *M—ch.*

Proklamation.

Till Stockholms garnison (Bildthuggarne undantagna.)

Soldater! J ären ju söner af folket, likasom vi? J ären begåfvade med samma känslor; ty icke blefven J, mer än vi andra medborgare, födda till slafvar. Frihetens ljus och luft måste således för eder hafva samma behag, som för oss!

Till eder hembäres en tacksägelse för det J gingo humant till väga under de sorgliga Novemberdagarna; för det J icke, såsom hästgardet, sudlade edra vapen i oskyldiga medborgares blod. Må hufvudstadens innevånare alltid få skäl att om eder uttala samma aktningsvärda omdöme!

Glömmen ej att folket vill icke något annat, än det J äfven önsken: frihet och rättvisa!

Till detta mål sträfvar, hvarje rättänkande medborgare, med anlitande af alla lagliga hjelpmedel. J ären icke, mer än andra medborgare, förhindrade att tänka och genom eder tankeförmåga arbeta eder till åsigt om hvad landets frihet och bästa för framtiden kräfver.

Man söker visserligen göra eder till maskiner men kommen ihåg att J ären menniskor. Läsen derföre och begrunden nästföregående artikel, och glömmen ej att vi alla äro bröder, *icke fiender!*

M—ch.

Går det an?

(*Herrar Representanter.*)

Såvidt jag fattat saken rätt,
Man får ju ställa frågor upp
Om blott det sker på höfligt sätt.
(Jag våga vill en kupp)
Jag frågar alla, som mig hör
Och särskildt "dem, som vederbör"
— "Är sparsamheten icke bra?"
(*svar i chorus*)
— "Det är den visst — Jaha!"

Nåväl, då är den saken klar.
Jag några sätt vill föreslå;
På hvart och ett man säkert spar
Millionen — kanske två.
"Ambassadörerna dras in —
Befästningarne ger man hin —
Och flottan kanske minskas kan.
Säg. går det icke an?

Men kommer se'n en General
— En liten, liten, liten en —
Och säger — "Jag är liberal.
Men stärkas bör armén".
Tro ej på sådan fåglalåt,
Vi ha ej råd till lyx ock ståt;
Hvar Svensk geväret sköta kan.
Säg, går det icke an?

En ann' magnat, i gullsmidd frack.
Som mycket nära står vår kung.
Helt nobelt kallar folket pack.
Men friar till dess pung.
Försök att friarn ge en korg,
Då blir hans högmod vändt i sorg
Och höflig blir han nog minsann.
Går ej försöket an?

Och *"herden"* se'n i svart kaftan.
Som klipper hjordens pels så tätt.
Ej fruktande för sjelfva fan;
Ty "Bispen ger nog rätt."
Men. om man nu tog Bispen bort.
Nog klipptes pelsen mindre kort.
Jag frågar — svara den som kan —
Går ej försöket an?

Bör *"verken"* icke rensas — säg? —
De likna ju Augias stall.
Ej F-man ens kan bana väg
För dem de bragt på fall.
Kan man ej leda in en flod
"Medborgaranda", sund och god?
Hvar sinekur bortspolas kan.
Säg, går det icke an?

Om han, som *"gör"* i opinion,
Behagar "äska" mera mynt,
Till hemgift åt en kär person
"Till stass og Brudepynt",
Jag tycker man kan svara karl'n:

— "Gör du, som vi, med våra barn
När våra flickor ta sig man" — — —
Nej, nej, — för tusan! — det går då rakt icke an!

Posthumus.

Handling är bättre än prat.

Det är ganska vanligt att på källare och andra offentliga ställen höra hårda omdömen uttalas öfver styrelsen, myndigheterna i öfrigt, taxerings- och pröfningskomitéerna, öfver riksförsamlingen och stadsfullmäktige m. m.

Hvadan kommer sig detta?

Blifva vi svenskar då verkligen så illa styrda?

Ja, så är förhållandet; ty vi blifva *för mycket* styrda.

Amerikanaren styres icke, eller, rättare sagt, han styr sig sjelf; ty myndigheterna äro honom icke påtvingade; statens förste embetsman är icke ett ärftligt ondt. De amerikanska institutionerna äro en emanation af folket, och detta har således ej något att klandra; ty om det styres illa, måste det derföre anklaga sig sjelft. Ja, det är ett friskt samhälle! Det vet ej af några kräftsår.

Men om man ej kan förundra sig öfver den tungsinthet, den modfälldhet, som hos oss uppenbarar sig i uttrycken: Det bär rakt åt fanders; vi hafva för stora skatter; för mycken hoflyx; för dyr armé m. m. — det är slafven, som svigtar under bojan och misströstar om något bättre — så må man dock å andra sidan komma öfverens

om att ingenting här i lifvet vinnes utan strid, en ständig strid, och att ingenting är så ömkligt som fegheten.

Man hvarken *svärjer* eller *gnäller* sig till något bättre: man måste handla; man måste tum för tum kämpa sig till det fält, der frihetens skördar skola gro.

Våra motståndare begagna med en aktningsvärd sammanhållning hvarje tillfälle, då det gäller att insätta någon medlem i riksförsamlingen eller kommunens råd. Må vi göra på samma sätt.

Det är visserligen sannt att byråkraterna och penningemännen hafva en fruktansvärd röstöfvervigt i kommunala frågor, och att vi hafva en särdeles hög census för riksdagsmannaval.

Men låtom oss enigt använda den rätt vi hafva vid tillsättandet af våra ombud i riksförsamlingen, i stadsfullmäktige, i taxerings- och pröfningskomitéerna m. m. Må vi dervid förnämligast taga i betraktande nödvändigheten af att finna personer med bestämda grundsatser, och som äro nog sjelfständiga, att icke dagtinga med sin öfvertygelse och icke böja sig för påtryckningar uppifrån eller lumpet ordensglitter; ty — såsom en tidning helt nyligen yttrade —: *en god medborgare behöfver ej yttre utmärkelser framför sina likar derför att han gör sin pligt, emedan samhällets förtroende är den enda offentliga ära hvaröfver han må visa sig stolt.*

Vi hafva likväl sett personer ur industriidkarnes och handtverkarnes led, nedlåta sig till att sitta såsom fega jamän inom kommunens råd, då man pålagt folket orimliga skatter; men dessa

samma voro också oändligt lyckliga, när de blefvo bjudna på supé hos en hög (lång) person.

Det bör anmärkas, att dessa personer icke blifvit valda af folket utan af de embetsmän, som sjelfva föranstaltat sitt väljande till stadsfullmäktige. Ty vid dessa val tillgår sålunda, att herrar embets- och penningemän gemensamt uppsätta en kandidatlista, och på denna inflickas ett par af de mest förmögna, men också mest beskedliga, handtverkare, eller handlande i valkretsen, på det man icke skall kunna säga att dessa klasser äro orepresenterade.

Genom att visa sig beskedliga, mycket beskedliga, få nu dessa jamän en hop förnäma kunder; ja, en och annan, som är riktigt servil, och tecknar sitt namn under en lista om sammanskott till en furstlig person, kan till och med erhålla vasen.

Sköna perspektiv! — för en bracka ja — men icke för en man, som känner sin pligt.

Detta kan utgöra rika lärdomar för valmännen; må de blott lägga dem på hjertat och komma ihåg dem då det gäller att lägga sin sedel i valurnan .Och må vi framförallt komma ihåg, att vid ett sådant tillfälle alla konsiderationer måste vika. Man lägger icke sin sedel i valurnan för att göra den eller den personen en tjenst, utan må man betänka: *att man står der på samhällets vägnar, för att bevaka dess rätt, för att till ombud utse den mest kompetente och värdige.*

En försummelse härutinnan blifver aldrig ostraffad (det visar utgången af sista riksdagsmannavalet); följderna uppenbara sig för öfrigt under

många förhållanden; och den som ej förmår skönja dem på annat sätt, skall likväl komma till insigt derom genom debetsedeln.

När denna kommer, är det för sent att uträtta något; att då skrika och svärja på "nobis" hjelper heller icke.

Medborgare, det är vid valurnan J skolen bevaka eder rätt! begagnen den, fastän den är ringa; ty många små förenade krafter *kunna* åstadkomma något stort. *Det är droppan, som urhålkar klippan!*

M—ch.

Något om Stortokarnes samhällsförhållanden.

(Utdrag ur en resandes dagbok.)

I.

Sedan jag ledsnat vid att längre uppehålla mig i Aplandet begaf jag mig sjövägen direkte till Stortokarnes hufvudstad, hvilken erhållit den grekiska benämningen Abdera. Stortokarne göra anspråk på att anses för bildade. Romerska och grekiska historien är bland dem rätt mycket bekant och de äro stora vänner af antiken. Detta kommer sig troligen deraf att de äro särdeles fallna för att efterapa andra folkslag, nära nog lika mycket, som sjelfva Aplandets innevånare.

Dagen efter min ankomst till Abdera tog jag mig en promenad på en af stadens hufvudgator.

Det var på aftonen, lyktorna voro redan tända, och folket strömmade till teatrarna. Jag stannade utanför nationalteatern; såsom Stortokarne

kalla sin förnämsta teater, derföre att den åtnjuter statsanslag*).

Det ena ekipaget efter det andra rullade fram till ingången.

— Stortokarna måste vara flitiga teaterbesökande — yttrade jag till min tolk.

— Visst inte; — svarade han — men det är galaspektakel i qväll. Det är derföre hofvet, byråkratien och den i öfrigt förnäma verlden skyndar att infinna sig. Det är för att få se rikstoken och beundra hvarandras toaletter, som man i afton kommit hit.

Medan jag begrundade dessa ord väcktes min förvåning af det sätt hvarpå en del af de teaterbesökande voro utstyrda. Jag varseblef nemligen män med breda guldgaloner på byxorna och små båtar på hufvudet. En del hade långa svajande fjädrar i dessa båtar; andra deremot begagnade till hufvudbonad små byttor med hästsvansar i.

Fruntimmerna buro stora hårknyten på hufvudet och voro för öfrigt utstyrda på det mest galna sätt.

— Ni talade om rikstoken, sade jag. Hvad är det för en person?

— Det skall ni snart få upplysning om; ty han kommer nu.

Just som dessa ord voro uttalade, hörde jag å andra sidan torget några slag å en trumma; trenne vagnar kommo körande i rask fart. Fram-

*) I detta fall synas stortokarna vara klokare än vi svenskar, som kalla vår teater för kunglig. *Red. anmärkning.*

för den första red en person, också med båt på hufvudet, och höll ett bloss i handen.

Omedelbart efter denna vagn kommo sex ryttare klädda i gult skinn, kalladt kyller.

I den första vagnen åker rikstoken och i de andra båda befinna sig hofuppvaktningen — förklarade min tolk.

Första vagnen stadnade nu; trappsteget nedfälldes och jag såg till min stora förvåning huru tvenne hofmän lyfte ur vagnen en uppstoppad manekin, klädd i en rikt guldbroderad uniform, med en hel mängd stjernor på bröstet. Man bar manekinen uppför trappan, och sviten följde efter med den största vördnad.

— Hvad vill detta säga! — utropade jag med den yttersta grad af förundran.

— Det var rikstoken — förklarade tolken, med den lugnaste min i verlden.

— Jag förstår er inte! Är icke detta ett monarkiskt samhälle?

— Jo, min herre! Saken är den, att fordom hade man konungar i detta land; men sedan cirka tio år tillbaka åtnöjer man sig med ministerstyrelse. Ser ni ministrarne styra nu staten alldeles på samma sätt som i ett konstitutionelt monarkiskt samhälle

— Hvarföre har man då icke längre någon konung?

— Helt enkelt derföre att han var för dyr.

— Men hvarföre har man då inte i stället antagit den republikanska regeringsformen, och hvad skall man med denna manekin att göra?

— Anledningen är att republik är ett ord

som låter så illa i visst folks öron. Dessutom säger man att stortokarne icke ännu äro mogna för det republikanska statsskicket, och här genomdrifver man aldrig en reform förrän den är riktigt fullmogen.

Manekinen — tillade han — har man endast för att bibehålla minnet af konungen, såsom regeringens representant. Åsynen af manekinen är nog för att hålla massan i styr, och de goda undersåtarne knäböja ännu för denna docka likasom om den vore ett verkligt majestät; de till och med kyssa afgudabilden — på hand*). De dyrka konungamakten på samma sätt, som katoliken sina helgon: manekinen släpas med vid alla högtidliga tillfällen, likasom nu.

— Det var då för besatt! Men underhåller man då ett dyrbart hof, för att dermed omgifva hvad som endast är en bild af kungligheten.

— För att bevara dess glans, emedan den har en så magisk verkan på svaga hjernor.

M—ch.

»I Nåder».

Hur *i Nåder* en Kung må allting bestyra —
vill jag skildra. — Min sångmö, fram med din lyra!
Underdånigst jag ämnar nu qvintilera;
likaledes du bör mig ackompanjera.

När i Nåder HAN gjort SIG fri från SIN Mamma,
ger i Nåder HAN audiens åt en amma,

*) Detta lärer numera vara bortlagt.

se'n i Nåder HAN både dricker och äter,
och i Nåder i vaggan under SIG... sparkar.

HAN blir äldre men ock allt värre och värre:
lär SIG, redan som liten Pys, spela "Herre".
(Hvad det måtte "det trogna folket" charmera,
när HANS HÖGHET i nåder täckes "regera"!)

När "Högstsalig" HANS Pappa blir balsamerad,
blir HAN genast till "Landets Fader" créerad
Vald af *folket?*... slikt tal ej höra HAN gitter:
"med *Guds* nåde" på Kungathronen HAN sitter.

Det är Gud, som till makt och välde har sändt'EN;
ergo: *folket är bara till för Regenten*,
just som du, stackars lilla menlösa fluga,
blott är till, på det spindeln fet må sig suga.

När HAN skådar hur alla krypa och fjeska,
tänker HAN: "Bravo, JAG i Nåder vill "äska".
JAG får allt hvarpå JAG i Nåder syns peka,
ty man törs inte "mumla"... vågar ej neka.

Folket knyter väl stundom handen ... i byxen.
och svär ve öfver Snobberiet och Lyxen;
men hvad vinner man? — DEN, som sitter på Thronen,
"gör — i Nåder — en konst i opinionen".

Största vigt för Monarken har "Apanaget".
derför "äskas" i Nåder höjning af gaget.
Ack, så *nådigt* att HAN "täckts" låta SIG födas,
för att sedan af "packet" låta SIG gödas.

Som en Kung öfver allting bjuder och råder,
gör HAN alltid den minsta småsak i Nåder.
Likväl plär HAN i Nåder nedstämma tonen
inför döden och inför... revolutionen.

Nasus.

Böra privatbankerna ega sedelutgifningsrätt?

Bör den, som innehar eller drifver en rörelse, sjelf skörda vinsten deraf, eller bör den tillfalla andra personer?

Vi tro att hvarje förståndig menniska skall anse att vinsten bör tillfalla den, som drifver rörelsen.

Nåväl, då är också vårt följande påstående riktigt.

Vi påstå nemligen: att då det är statsbankens *åliggande* att, till handelns och rörelsens underlättnad, utgifva ett inom hela riket gångbart och förbingällande mynt, eller detsamma motsvarande förbindelser, hvilka banken är skyldig att med *klingande valuta* inlösa, så bör också statsbanken eller dess principaler, *folket*, komma i åtnjutande af den vinst, som penningerörelsen eller sedelutgifningsrätten lemnar.

Eller kortare: så länge statsbanken ensam har den här förutnämnda *skyldigheten*, bör den ensam hafva uteslutande monopol på sedelutgifningsrätten.

Emellertid delas nu sedelutgifningsvinsten med en mängd enskilda banker, hvilka icke hafva några

så beskaffade åligganden, som riksbanken. De äro visserligen skyldiga att inlösa sina förbindelser (en sådan skyldighet har ju hvarje menniska); men de hafva särskilda icke något annat industrielt företag tillkommande privilegier.

Riksbankens vinst uppkommer naturligtvis till en del genom dess öfriga bankrörelse; men hufvudsakligast genom den vinst, som å sedelmyntet uppstår, dels derigenom att det löper utan ränta, dels och genom den procent af sedlar, som årligen förslites eller på annat sätt förkommer.

Nu är det likväl ett faktum att privatbankssedlarna allmännast förekomma i rörelsen och således taga dessa större andel än riksbanken uti den behållning, som räntan och slitningsprocenten utgöra.

Hvaraf kommer det sig då, att privatbankerna hafva mera utelöpande sedlar än, riksbanken?

Jo, helt enkelt deraf, att privatbankerna vexla till sig allt hvad de kunna åtkomma af riksbankens sedlar och skrinlägga dem, dels för att hafva att invexla sina egna förbindelser med om sådant påfordras, dels ock för att hindra slitningen af riksbankssedlarna och öka densamma för sina egna.

Vi kunna såsom stöd för detta påstående åberopa, att enskilda banken här i Stockholm uppgjort ackord med kassörerna vid flera statens verk om att mot viss provision, få vexla åt sig de riksbankssedlar nämnde tjenstemän hafva att tillgå, särdeles vid löneutdelningar. Sådant är förhållandet jemväl vid jernvägsstationerna. Vi känna

speciell att en jernvägsbokhållare, på denna affär. gör sig mellan 30 à 40 Rdr i *månaden*.

Att låta privatbankerna florera genom att de intrigera till sig en vinst, som borde tillfalla staten; att låta ett fåtal årligen tillgodogöra sig cirka en million riksdaler till förfäng för hela det skattdragande folket, kan icke vara förenligt med rättvisa och billighet.

Ju flera privatbankssedlar det finnes i rörelse, desto större blifva dessa bankers vinst, och riksbankens minskas i samma mån.

Det finnes icke något rimligt skäl för det previlegium privatbankerna nu åtnjuta. Någon rimlighet kunde ligga deruti, om dessa banker likasom riksbanken, hade skyldighet att inlösa sina sedlar med silfver. Men lika fullt skulle vi anse att staten, hvars skyldighet det är att upprätthålla myntväsendet, en skyldighet som ej kan åläggas enskilda personer, icke bör upplåta fältet för några konkurrenter; emedan denna konkurrens icke kan försiggå under samma vilkor för riksbanken, som för de enskilda bankerna, hvilka alltid blifva i tillfälle att arbeta under förmånligare förhållanden än riksbanken; ty privatbankernas principaler torde under sådant förhållande, lika litet som nu, komma att förfara, så samvetsgrant, som riksbanken måste göra om den skall följa sin instruktion. Riksbankens principaler fordra inga vissa procent på sina kapitaler; de lemna hellre vinsten åsido, för att upprätthålla landets kredit och underlätta ställningen då den är tryckt. Privatbankernas första regel är att kunna lemna så stor vinst, som möj-

ligt och de tveka ej att för sådant ändamål försvåra kreditförhållandena.

När nu statsbankens vinst kan, efter riksdagens förfogande, användas till bestridande af statens utgifter, så följer deraf: *att om de flera millioner riksdaler, hvilka ingå i vinst till privatbankerna, komme staten till godo, så skulle skatterna i mån deraf kunna minskas eller vida större utgifter, än nu, kunna anslås till folkundervisningen, åkerbruket eller andra produktiva ändamål.*

Om man ej vill detta, kunna medlen användas till förstärkande af riksbankens grundfond.

Man frågar med skäl: hvad kan det vara, som gör att privatbankerna, gent emot en sund och riktig princip, samt det allmänna bästa kunnat tillvinna sig, och få bestående, dylika privilegier? Denna omständigheten kan helt enkelt förklaras deraf, att penningefurstarne lyckats med sig förena flertalet af landets embetsmän, hvilka sednare finna det beqvämt att i dessa vinstgifvande anstalter insätta öfverskotten af sina stora löner. Penningemännen äro i denna likasom i de flesta andra förhållanden, hvilka motverka vårt lands bästa och framåtskridande, allierade med byråkratien.

Privatbankerna hafva haft och ega ännu i denna stund intressenter med bland dem, hvilka utöfva det starkaste inflytandet på vår lagstiftning. — Se der anledningen hvarför man så friskt utdelar bankoktrojer på högre ort.

Men det är på samma gång ett sorgligt faktum, att sedan herrar bankmän sugit sig mätta

(se herr Wallenberg till exempel) taga de sig före att håna folket och bestrida detsamma dess naturligaste rätt, nemligen att hafva en röst med vid afgörandet af dess egna angelägenheter. Det kan nu vara på tid att detta öfvermod tager ett slut.

M—ch.

Fnasken.

(Parodi på "jätten".)

Jag bor i slottets salar,
Uppöfver hvalfvet,
Dit sällan sannings öga
Trängt med sin stråle.
Jag harmas och jag fasar.
Ty pressens söner
Ej böja knä för judar;
Blott dem förakta.

Min glädje är att bråka
Vid midnattstunden.
Jag trampar fältens gröda
På jagt bland snobbar.
Jag vandrerskan för vilse
Från sökta hyddan.
När hon af fruktan ryser
Jag hånfullt skrattar.

Dock tål jag äfven dagen.
Hur klart han skiner,
Om blott hetärer vifta

Med lätta gester;
Hur skönt när nattens svalor
De dansa luftigt,
Och när champagnen eldar
Till kärleks nöjen.

Hvad vill du med din oskuld
Du Evas dotter?
Se, uti mina armar
Skall blomman vissna.
Hvad striden i för landet,
J folkets söner?
MAN sålde fädrens grafvar
För ryska guldet.

Der satt en skald i dalen,
Han talte sanning,
Så djup, som Oden talat
Med Mimers hufvud.
Jag satt en liten orden
På grubblarns hjerta.
Hur Skönt! Den narrn förnekar
All sannings välde.

Jag lånat skaldens strofer,
De högt uppburna,
Om fosterland och ära,
Om dygd och gudar.
Med dem jag dårar lockat,
Och till parnassen
Steg jag, fast lumpna Nissar
Med saken gycklat.

När frihetsåskan mullrar
Jag kryper undan
Och sätter pjerrots filthatt
Uppå min hjessa.
Låt hästgardister hugga
På pack, som skrålar.
Jag blir till sist odödlig,
Liksom min farfar!

M—ch.

Krönika.

Sedan »Lyktan» förra gången spred sitt röda sken har julen gått till ända med sina fröjder, sina minnen och sina sorger. Julen är icke alltid glädjens fest i den armes tjäll, men den är tröstens och förhoppningens. Snart hafva två årtusenden framskridit sedan den förste demokraten predikade evangelium för den förtryckta och lidande menskligheten (lagen predikades förut och predikas ännu med samma skärpa, derom draga fariseerne försorg.) Denna strid har dock icke varit resultatlös, ehuru det ännu i dag finnes ett golgatha, en korsfästelse och en örtagård för dem, som sprida sanningens läror. Nåväl! martyrerna döpas i blod, och de gråta blod, fastän de icke låta sina tårar profaneras af det alldagliga grinet; ty det är något gemensamt mellan dem och en högre makt; de lefva och de dö för sanningen.

Hvad är då sanningen?

Den är lögnens motsats, och det är en lögn att menniskan blifvit född till slaf, alltså: sanningen är friheten; den är målet för menniskans bestämmelse.

Likasom julen, i andlig bemärkelse, bådar en ny tid, så bådar den i det verdsliga lifvet ett nytt år. Detta har börjat med strid; deri ligger dock ej något ondt, ty lifvet är strid; derföre måste det vara strid för att kunna finnas något lif.

Striden gällde frågan om huruvida en frihetens apostel, eller en slentrianens man, skulle beträda den plats inom vår riksförsamling, der den varmhjertade, om än icke så mycket handlande och praktiske, Blanche strödde sina perlor af vältalighet (för hvilka? — Liss Olof Larsson kan berätta det).

Det blef dock en hårdnackad strid; ty de, som makten hafva, visste alltförväl att det kunde vara obehagligt få till motståndare en person, som ej bäfvar för att sjunga ut, och det fanns ju så många ömtåliga saker till behandling vid denna riksdag, bland annat prinsessan Lovisas hemgift. Aj, aj, rör icke vid konungamakten!

De konservative (förlåt hr Hazelius! jag mente de liberala; det är ju så hr general, sedan sednaste frontförändringen?) skärpte derföre sina lodjursögon, och fingo i sista stunden med Stockholmsposten (den moderna intelligensens organ) den nyheten, att hr Hedin var en skandallist af värsta sort. Från den stunden står Stockholmsposten hvit, som ett lam, den vet ej hvad skandal vill

säga; dess «intentioner» äro rena, som silfrets klang. För att göra sig viss om segern, smutskastade — rödfärgade man, ville jag säga — Hedin, till den grad, att han stod der bloddrypande, som en Robespierre. Man vågade icke göra en Marat af honom; ty han hade talat vid valmötet, och talade, tyvärr, som en menniska.

Att alla dessa ansträngningar voro af behofvet påkallade, utvisade valsiffran; ty oaktadt makten s legohjon samt deras allierade, penningemännen och byråkraterna, med alla sina vaktmästare och poliskonstaplar, gingo man ur huset, var det blott *tvåhundradefemtio* rösters öfvervigt.

Men mer än 4000 röstande uteblefvo. Dessa utgjorde de djupa lederna, hvilka man fruktar så mycket. Förstån J icke, J blygsamma medborgare, att man drifver med Er, då man kallar Er för republikaner och samhällsupplösande fantaster. J gören ju icke en mask för när, J ansen icke ens nödigt att bevara eder rätt.

Måhända haden J skrikit eder hesa vid Nilssonska läktaren, eller trodden J att det var så farligt att gå till rådhusrätten? Ja, ja; det dömmes friskt till fästning derstädes. Man bör dock hoppas att samhällsrättvisan nu kan vara försonad, sedan flera af de förskräckliga upprorsmakarne blifvit dömda till flera års straffarbete, hr Beckfriis blifvit utnämnd till adjutant och justitieombudsmannen uttalat sitt ogillande öfver folkuppträdena. Han teg visligen med att det ej saknades anledning till dessa beklagliga uppträden.

Det ser nästan ut, som herr Fröman skämdes för att föra folkets talan Hvarföre skall man

då plåga honom dermed. Måhända för att riktigt skämma ut honom.

Det, som mest förargar denne folktribun, synes emellertid vara, att tidningarne haft kunskap om flera dragonader, än dem hvilka kommit till herr Frömans kännedom. Att tidningarna vid sådant förhållande ljuga, det är klart; ty hvad han, som *vakar* öfver lagarnas handhafvande, ej vet vara händt, det har icke händt.

Efter erhållandet af denna indirekta orlofssedel hoppas vi att herr Bildt kan sofva lugnt; ty samvetet lär väl icke hindra honom: den som, är smidd i guld, är nog tillräckligt härdad mot nålstygn, eller hur?

Men apropos om guldsmidd, satt herr öfverståthållaren i sitt livré och sin glans bland våra herrar hundrade män för kort tid sedan, vid behandlingen af den nya polisförordningen för vår beskedliga hufvudstad. Det är en glädje anteckna att det förekom ett och annat, som tydde på ett misstroendevotum mot herr storinqvisitorn och den institution han har den äran att stå i spetsen för. Hrr Hierta och Liljencrantz lyckades verkligen genomdrifva några lindringar i de mest obilliga polisstadgandena.

Riksdagen har börjat, men denna gång utan någon handslickning af de trogna pudlarne, den gula och den svarta. Det är de förbannade tidningarnes fel! Han sjelf har talat, och det enda, som föreföll tydligt, var att han »äskade» penningar, bland annat till hemgift åt sin dotter. Hon är »ett dyrt och älskvärdt föremål»; men detta fordras i sanning också, för att nu kunna

locka fram 196,000 rdr, när nöd och bekymmer råda i landet.

Hvad det ändå är roligt att se folk, som ha takt! Nå, nå; *MAN* är väl icke författare på taktikens område för ro skull.

Att dömma efter riksdagens första lifstecken, skulle man kunna tro den blifva mer än lofligt och nyttigt grå; ty vid utskottstillsättningen segrade landtmannapartiet, på ett temligen afgörande sätt. Vi kunna dock ej häri se någon egentlig politisk betydelse, emedan detta parti icke bildar någon politisk kombination. Det är en sammansättning af trenne fraktioner, med temligen olika syften: 1:mo, de gammal-konservativa, eller med representationsförändringen missnöjda; 2:do, de med frihandelsreformen missnöjda, hvilka båda tillsammans utgöra ett reaktionärt parti, der de båda allierade i viss mån modifiera sina särskilda åsigter, för att i hufvudfrågorna bilda en kompakt falang, med hvilken de lyckats förena, 3:tio, de många lokalintressena, som hafva en gemensam brännpunkt uti jernvägsfrågorna.

Under sådana förhållanden är det lätt förklarligt att det nyliberala partiet led nederlag; ty den, som förfäktar en princip, är naturligtvis i mer eller mindre mån en narr. Det är också i konseqvens härmed, som man »prickade» några af partiets medlemmar. Uhr, den gamle riksdagsveteranen, »blef utesluten ur alla utskott, och hvem vet om det stannar dervid?», yttrade Dagligt Allehanda, i sin förtjusning. Stackars Uhr, tänk om han blir utvoterad ur riksförsamlingen för sina

nyliberala åsigter! Då vet man åtminstone hvad klockan är slagen.

Emellertid visar, denna början oafsedt, vår riksdag rätt mycken lifaktighet. Motioner i ganska frisinnad riktning korsa hvarandra, och man börjar egna de sociala rörelserna i vårt land en af behofvet påkallad uppmärksamhet, derom vittnar Ola Jönssons motion om de skånska frälsebönderna.

Vi begagna detta tillfälle att jemväl hembära Jöns Pährsson vår aktning för motionen om riddareordnarnes upphäfvande; ty detta, liksom allt annat af hans offentliga uppträdande, visar at han är en man, som vet hvad han säger; och ej ryggar tillbaka för att bryta en lans mot fördomarne och slentrianen. Denne man skall icke längre vara »ett parti för sig sjelf», såsom man hånfullt yttrat: den skrattar bäst, som skrattar sist.

Bland märkliga motioner förekommer i öfrigt, landshöfding Erik Sparres, om åtskilliga jernbanor söder om Dalelfven, uppgående till hela dussinet, samt om sättet för anskaffande af medel till dessa banors byggande. Ehuru vi här ej kunna undgå uttala den åsigten, att Norrland, såsom hittills, blifvit temligen styfmoderligt behandladt i denna motion, medgifva vi dock obetingadt att förslaget är godt och utförbart. Jernvägsbyggandet bör icke afstanna till dess staten ånyo kan anskaffa medel dertill; den enskilda företagsamheten måste understödja statens sträfvanden, eller, rättare sagdt, de böra samverka, såsom här är fråga om. Vi önska denna motion all lycka, och ej minst derföre, att den, enligt vår mening,

kan vara en kontrabarikad mot krigsministerns sträfvanden att *fördyra* vårt försvarsväsende; *ty landet kan icke göra tillräckliga uppoffringar för industriella företag, om det skall offra alla, eller största delen af sina krafter på en lyxeriös och dyrbar armé. Man kan på några månader; ja, i sjelfva farans ögonblick, bilda en armé; men man bygger icke jernvägar på några dagar.*

Man måste derföre uppoffra det ena för det andra; men jernvägarne kunna vi ej undvara. Alltså: om konungarne omöjligen kunna befria sig från begäret att pråla med storståtliga arméer, så måste man befria sig från dem båda: ty nationen kan icke längre offra sin must och sin merg för konunganycker. Nationens styrka består i dess välmåga; om en fiende anfaller oss, skola vi hafva mera nytta af en frisk och entusiasmerad folkbeväpning, än af 40,000 viljelösa maskiner. *Vapen det är hufvudsaken! Män finnas nog bland folket!*

Bland enskilda företeelser omnämna vi grosshandlaren Schwans nyligen timade frånfälle. Man kan verkligen säga att han dog knall och fall; emellertid ansågs han ha njutit till fullo, och fick således ej någon förtidig död; så framt man ej möjligen kunnat hoppas att han, under mindre plötsliga omständigheter, skulle hafva gjort mera för det *publika*, i en annan rigtning, än som nu visat sig vara fallet. Liktalet hölls af kyrkoherden Grafström, och mer än en sörjande prost . . . hade infunnit sig vid grafven. *M—ch.*

Gaffelbitar.

Den otrogne gårdsfogden.

Det var en gång en förmögen godsegare, som skulle gifta bort sin dotter. Denne godsegare hade en fogde, som var mycket grym och elak mot de underhafvande: han plågade, pinade och trakasserade dem på allt möjligt sätt; men påstod inför godsegaren att folket var hallstarrigt och illvilligt, samt upptände sålunda fiendskap mellan godsegaren och hans underhafvande. Han innästlade sig derigenom hos den narraktige och lättsinnige godsegaren, hvilken trodde alla fogdens osanningar, slog döförat till för de underlydandes klagan och gjorde en "konst" i alla deras rättmätiga anspråk.

Men, som sagdt är, godsegaren skulle gifta bort sin dotter, och detta tyckte fogden vara ett godt tillfälle att göra sig vigtig. Han utfärdade en subskriptionslista, för insamling af medel till en brudgåfva åt den unga flickan, och underteckade denna lista med sitt namn, oaktadt det var förhatligt i de flestas ögon.

Då dertill kom, att det nästan såg ut som om denna insamling egde rum på beställning af godsegaren sjelf, hvilken drog en oerhörd vinst af sin possession, under det en mängd underlydande ledo nöd, så uppväckte detta bitterhet, icke allenast mot godsegaren, hvilken man ansåg vara en oförskämd prejare, utan till och med mot den stackars oskyldiga flickan, med hvars namn man så ogrannlaga experimenterade.

Emellertid funnos några bland ortens köpmän, hvilka gerna ville lysa på listan bredvid den mäktige fogden, och dessa tecknade genast på, hvarefter deras exempel följes af länsmannen, presten och klockaren. Bland de underlydande fanns ingen, som ville bidraga något, men genom fogdens inflytande nödgades de dertill; ja, man mottog bidrag till och med af fattiga stackare.

På detta sätt lyckades fogden få ihop en brudgåfva. Men han förteg visserligen att bitterhet och hungerstårar voro med dem förenade; ty, som vanligt, talade han osanning inför sin husbonde, och inbillande denne att gåfvan var ett sannt uttryck af de underlydandes kärlek till godsegaren och hans dotter. Hvilket straff borde väl hafva drabbat en sådan förrädare! Kanske blef han också slutligen straffad. Vi veta det icke.

M—ch.

* * *

Nutidens sätt att lindra folkets bördor.

Man har vågat klaga öfver att den stående arméen är för stor i förhållande till folkets tillgångar och landets resurser, samt i sammanhang dermed önskat en folkbeväpning, som skulle kunna inhemta vapenförigheten i skolorna och inom kommunen, för att icke landtbruket genom långa beväringsmöten måtte gå miste om de krafter, som för detsamma behöfvas.

MAN har, till svar härpå, låtit genom sin krigsminister framlägga ett förslag till ny arméorganisation. Detta förslag fordrar *förökning af den*

stående arméen med 4000 man, och betydlig utsträckning af beväringsskyldigheten.

Sådant kallas att göra en konst i allmänna opinionen.

* * *

Kors för F—n.

Vår och rikets Fröman vaknade häromdagen ur sina drömmar Dessa hade varit ytterst oroliga. Hur kunde detta komma sig? Han brukar annars sofva lugnt.

Aha! en spefågel hade spelt honom ett fult spratt; ty när herr Fröman tog sig åt hufvudet, fann han detsamma betäckt af en jakobinermössa; i stället för den vanliga nattmössan.

Herr Fröman bytte om hufvudbonad, läste en bön till den ”stormäktigste och allernådigste”, bedjande om ursäkt för sin ofrivilliga synd, och somnade åter stilla och fridfullt.

* * *

Snygg industri!

I Evangeliska fosterlandstiftelsens bokhandel vid Mäster Samuels gata försäljes postpapper, hvarå bibelspråk finnas tryckta, ett på hvarje halfark. För detta ”andligt” stämplade papper tages betalt med mer än hundra procent öfver vanliga papperspriset. Månne detta ej är att missbruka Guds ord?

Men det är sannt, alla medel äro goda nog för ”våra dagars heliga”, detta visar sig jemväl deraf, att samma ”andligt sinnade” man, som hyr ut lägenheten för stiftelsens förutnämnda bokhan-

del, tillika upplåter ett dertill angränsande rum till bostad åt prostituerade qvinspersoner.

Vi förutsätta dock att derstädes ej inrymmas några andra hetärer, än sådana, som förut blifvit "andligt" stämplade; månne detta också sker med bibelspråk?

Man torde således, genom reqvisition i förenämnde bokhandel, kunna bekomma stämplade "blad" i olika former, mer eller mindre vackra.

Hvilken sinnrik, evangelisk och fosterländsk stiftelse!

* *
*

Ljusblått.

Vid sednaste operamaskeraden fästades uppmärksamheten vid en lång Pjerrot, åtföljd af en svans dylika, alla klädda i Lifgardets färger, ljusblått och hvitt.

Vid något tillfälle närmade sig förenämnde Pjerrot en omaskerad civilklädd herre och nedstukade hatten öfver ögonen på denne.

— Vet hut sakramentskade drummel! — utbrast den förolämpade.

Genast skyndade en af svansen fram till den civile och hviskade honom i örat:

— Tyst för fan — det är ju H. M!

— Han! — Ni förtjente också smörj, som vill påstå att han skulle kunna bära sig åt som en oborstad fyllhund.

De ljusblå försvunno.

* *
*

Mera ljusblått.

I en hög persons enskilda kabinett hölls häromdagen en liten städad »maskis»: Baldrägten var

så lätt som möjligt; ty fruntimmerna hade visserligen masker för ansigtet, men voro för öfrigt — utan fikonalöf.

— Ta' mej djefveln går inte här till, som på slottet! — utbrast en af hetärerna, då lifligheten var som störst.

* * *

Af månförmörkelserna för i år, blef endast en synlig härstädes, nemligen den *tjuguåttonde* Januari. Denna dag brukar vanligen illustreras med stjernfall. Månförmörkelsen var således ett elakt minus, erinrande om att den, som lånar sitt ljus, lätt kan fördunklas.

Kunde då icke vetenskapsakademien, hvilken är känd för att vara välvilligt stämd mot våra högre planeter, vid öfversättningen från det tyska almanachsoriginalet, hafva företagit en liten lokalisering, hvarigenom förmörkelsen inträffat på en annan dag.

* * *

Frågas: Var det för sin verksamhet såsom bankofullmäktig, som professor Selander blef kommendör af nordstjerneorden, eller var det för hans outtröttliga nit såsom astronom?

Om detta sednare är händelsen, hvilket erkännande kommer då att tilldelas vaktmästaren vid observatorium, alldenstund malicen påstår att han ofta får vikariera professorn? ja, ja, i observatorium förstås.

* * *

Frågas:

När en person dömes till *två års straffarbete* för det han uppmanar några pojkar att »rusa på»

ett gammalt träskjul. hvilket straff bör då ådömas en polismästare, för det han olagligen förgriper sig å en annan persons frihet.

Svar: Tre hundra rdr. (Prejudikat derpå är nyligen gifvet.)

* * *

Frågas:

När en person dömes till *två månaders fängelse* för det han trotsat polismyndigheten (stretat emot) då man släpat honom i häkte, af anledning att han hurrat åt en polismyndighetens skamfläck, i form af ett träskjul; hvilket straff bör då ådömas den, som utan alla giltiga skäl, *trotsar* en hel allmänhets rättmätiga önskan och hånar dess rättskänsla.

Frågas ytterligare: då ett dylikt träruckel, är till den grad heligt, som nu antydt är, så att ett lindrigt attentat mot detsamma föranleder långvarigt fästningsstraff; hvad bör då ådömas den, som kommenderar afsigtligt berusade soldater att på öppen gata begå grofva, lifsfarliga, attentat mot fredliga medborgare.

Herr Justitieombudsmannen har nyligen i sin embetsberättelse afgifvit svar på dessa båda sednare frågor.

Svaret var sådant man kunde vänta af en person, som aspirerar på att bli justitieråd.

Till Allmänheten.

Utan något begär att spela Rochefort, ha vi gifvit denna broschyr namnet Lyktan; dock är det ej otroligt att myndigheterna i »det fria Sverige» icke skola draga i betänkande att hugna oss med samma vedermälen, som Rochefort blifvit tillerkänd, för det han talat sanning: *fängelset.*

Men den, som ger sig in i striden måste vara beredd på allt; och om det, såsom regenterna ständigt velat göra troligt, är en ära att stupa på slagfältet (för konungarnas enskilta intressen), så måste det vara en ännu större ära att stupa under striden för folkens sak: *mensklighetens och civilisationens intressen!*

Vår sak är god; fruktan hysa vi icke. Alltså, framåt med ordets makt, till seger eller undergång! Vi göra inga anspråk på att få vara med om skörden; vi äro nöjda om vi kunna lemna ett godt utsäde; må det äfven falla i god jordmån!

I förhoppning derpå ropa vi: *Lefve friheten! Lefve den bästa regeringsformen!*

Se der vårt program!

Lyktan utkommer tills vidare ej på några bestämda tider; men skall, så ofta det lämpar sig, uppträda för att belysa våra samhällsförhållanden.

Redaktionen.

Innehåll:

Stockholm, 1909. Associations-Tryckeriet.